

Lovforslag nr. L 170. Fremsat den 14. januar 1993 af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder)

Forslag

til

Lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v.

Formål

§ 1. Lovens formål er at fremme et bredt udbud af erhvervsrettede uddannelser på deltid og erhvervsrettede korte kurser til den voksne befolkning.

Stk. 2. Der skal ved tilrettelæggelsen tages hensyn til voksnes forudsætninger og praktiske muligheder for at kombinere uddannelse og erhverv.

Område

§ 2. Åben uddannelse er erhvervsrettede

- 1) deltidsuddannelser,
- 2) heltidsuddannelser tilrettelagt på deltid og
- 3) korte kurser.

Stk. 2. Åben uddannelse skal tilrettelægges sådan, at uddannelserne kan følges af personer med fuldtidsarbejde. Deltagerne har krav på at kunne gennemføre uddannelserne efter stk. 1, nr. 1 og 2, som enkeltfag.

Stk. 3. Uddannelserne efter stk. 1, nr. 2, skal tilrettelægges på deltid. Hvis der er ledige pladser på en heltidsuddannelse, kan uddannelsesinstitutionen dog indskrive deltagere på enkeltfag eller på afgrænsede dele af uddannelsen efter reglerne om åben uddannelse.

Stk. 4. Korte kurser efter stk. 1, nr. 3, er koncentrerede undervisningsforløb af under 3 måneders varighed omregnet til heltid, som kan tilrettelægges frit, herunder som heltidsundervisning.

Stk. 5. Åben uddannelse kan tilrettelægges som fjernundervisning.

Stk. 6. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om de enkelte deltidsuddannelser efter stk. 1, nr. 1, og om de korte kurser efter stk. 1, nr. 3, herunder om adgangskrav, og kan fravige reglerne for heltidsuddannelserne, herunder reglerne om adgangskrav, når de udbydes som åben uddannelse, jf. stk. 1, nr. 2.

Udbud m.v.

§ 3. Uddannelsesinstitutioner under Undervisnings- og Forskningsministeriet kan som åben uddannelse udbyde de samme uddannelser, som institutionen udbyder på heltid, eller dele heraf, medmindre undervisnings- og forskningsministeren bestemmer andet. Undervisnings- og forskningsministeren kan bestemme, at uddannelsesinstitutionerne kan udbyde andre uddannelser som åben uddannelse, og at uddannelsesinstitutioner uden for Undervisnings- og Forskningsministeriets område kan udbyde åben uddannelse.

Stk. 2. Åben uddannelse kan ikke forbeholdes bestemte virksomheder eller lignende, jf. dog § 4 om indtægtsdækket virksomhed.

Stk. 3. Uddannelsesinstitutionerne fastsætter antallet af uddannelsespladser ved åben uddannelse, jf. dog stk. 5.

Stk. 4. Udbud af åben uddannelse skal annonceres offentligt. Undervisnings- og forskningsministeren kan pålægge uddannelsesinstitutionerne at anvende et fælles informationssystem ved annoncering af udbud af åben uddannelse.

Stk. 5. Undervisnings- og forskningsministeren kan pålægge uddannelsesinstitutioner at udbyde åben uddannelse.

§ 4. Uddannelsesinstitutionerne kan udbyde åben uddannelse som indtægtsdækket virksomhed uden tilskud efter denne lov til virksomheder eller lignende. Uddannelsen kan tillige lægges efter aftale med den eller de pågældende virksomheder.

Stk. 2. Uddannelsesinstitutionerne kan efter reglerne om indtægtsdækket virksomhed frit udbyde efter- og videreuddannelse, der ikke er omfattet af denne lov eller anden lovgivning.

Selvstuderende

§ 5. Enhver kan som selvstuderende aflægge prøver og deltage i anden bedømmelse, der indgår i udbudt åben uddannelse, uden at have deltaget i undervisningen, jf. dog stk. 3. Uddannelsesinstitutionerne kan godkende, at selvstuderende aflægger prøver og deltager i anden bedømmelse, der indgår i andre uddannelser under Undervisnings- og Forskningsministeriet.

Stk. 2. Prøver og anden bedømmelse kan tillige lægges særskilt for selvstuderende. Prøverne m.v. aflægges ved de uddannelsesinstitutioner, der udbyder uddannelserne.

Stk. 3. Selvstuderende kan ikke ved at benytte adgangen til at aflægge prøver efter stk. 1 opnå flere eksamensforsøg end det antal, der følger af reglerne for den enkelte uddannelse.

Tilskud m.v.

§ 6. Staten yder tilskud til delvis dækning af undervisningsudgifter inkl. prøver og anden bedømmelse ved åben uddannelse, jf. dog § 4 om indtægtsdækket virksomhed. Udbetaling af tilskuddet finder sted efter undervisnings- og forskningsministerens nærmere bestemmelser.

Stk. 2. Tilskuddet bestemmes på grundlag af det antal årselever eller årstuderende, som er indskrevet ved uddannelserne og kurserne. Det gennemsnitlige tilskud pr. årselev eller årstuderende fastlægges i de årlige finanslove for større grupper af uddannelser og kurser. Undervisnings- og forskningsministeren træffer beslutning om placering af de enkelte uddannelser og kurser i grupper og om opgørelse af antallet af årselever eller årstuderende.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan i særlige tilfælde bestemme, at en åben uddannelse udbydes uden tilskud efter denne lov.

§ 7. Undervisnings- og forskningsministeren kan på vilkår fastsat efter forhandling med finansministeren yde tilskud og lån samt statsgaranti for oprettelse af lån til gennemførelsen af forsøgs- og udviklingsarbejde samt til køb af apparatur og undervisningsmateriel i forbindelse hermed.

Deltagerbetaling

§ 8. Uddannelsesinstitutionen opkræver betaling for deltagelse i undervisningen inkl. prøver og anden bedømmelse. Betalingen omfatter det antal eksamensforsøg, der er mulighed for efter reglerne for den enkelte uddannelse, medmindre institutionen i vilkårene udtrykkeligt har fastsat, at betalingen kun omfatter et lavere antal, dog mindst et forsøg.

§ 9. Uddannelsesinstitutionen opkræver betaling hos den selvstuderende til dækning af udgifterne til afholdelse af prøve eller anden bedømmelse efter § 5. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte nærmere regler om beregningen af udgifterne.

Forskellige bestemmelser

§ 10. Uddannelsesinstitutionerne skal ved udbud af uddannelsesaktiviteter efter denne lov og ved fastsættelsen af vilkår for deltagelse og betaling iagttage principperne for god markedsføringssskik og ikke over for deltagerne fastsætte urimelige aftalevilkår.

Stk. 2. Uddannelsesinstitutionernes udbud af uddannelsesaktiviteter efter denne lov som indtægtsdækket virksomhed må ikke påføre andre ubillig priskonkurrence.

Stk. 3. Uddannelsesinstitutionerne må ikke med tilskud efter denne lov udbyde en uddannelsesaktivitet, der påfører private initiativtagere ny konkurrence. Dette gælder, hvor den private initiativtagers udbud af uddannelsesaktiviteter hidtil har fundet sted uden konkurrence fra uddannelsesaktiviteter finansieret helt eller delvist med offentlige midler.

§ 11. Undervisnings- og forskningsministeren nedsætter et nævn for udbud af uddannel-

ser efter denne lov til at påse, at § 10 ikke overtrædes.

Stk. 2. Nævnet består af en formand, der skal opfylde de almindelige betingelser for at kunne blive udnævnt til dommer, og 3 medlemmer. Formanden og et medlem, der skal repræsentere uddannelsesinstitutionerne under Undervisnings- og Forskningsministeriet, udpeges af undervisnings- og forskningsministeren. De to øvrige medlemmer udpeges af henholdsvis Dansk Arbejdsgiverforening og Forbrugerrådet.

Stk. 3. Formanden og medlemmerne beskikkes af undervisnings- og forskningsministeren for 4 år ad gangen. Der kan beskikkes stedfortrædere for medlemmerne.

Stk. 4. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 5. Undervisnings- og forskningsministeren sørger for, at nævnet får den nødvendige sekretariatsbistand og sagkyndige bistand.

Stk. 6. Nævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 12. Spørgsmål om overtrædelse af § 10 kan indbringes for nævnet af undervisnings- og forskningsministeren eller af private personer, virksomheder m.fl.

Stk. 2. Hvis nævnet finder, at § 10, stk. 1, er overtrådt, kan nævnet give uddannelsesinstitutionen en advarsel, pålægge uddannelsesinstitutionen at ændre markedsføring eller aftalevilkår eller tilsidesætte indgåede vilkår.

Stk. 3. Hvis nævnet finder, at § 10, stk. 2, er overtrådt, kan nævnet give uddannelsesinstitutionen pålæg om ændret prisberegning og regnskabsføring. Nævnet kan nedlægge forbud mod en uddannelsesaktivitet, hvis pålæg ikke overholdes.

Stk. 4. Hvis nævnet finder det sandsynliggjort, at § 10, stk. 3, er overtrådt, bortfalder det ydede tilskud. Undervisnings- og forskningsministeren tager stilling til, om bortfald af tilskud har virkning fra tilskudsårets begyndelse.

Stk. 5. Uddannelsesinstitutionerne er forpligtede til at give nævnet de fornødne oplysninger efter nævnets bestemmelse.

Stk. 6. Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 13. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte særlige regler for uddannelsesinstitutionernes styrelse af åben uddannelse

og kan fravige styrelsesbestemmelser i anden lovgivning på Undervisnings- og Forskningsministeriets område, når formålet med denne lov gør det nødvendigt.

§ 14. Undervisnings- og forskningsministeren kan undlade at yde tilskud til åben uddannelse, hvis ministeren finder det sandsynliggjort, at det ville være i strid med loven.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan for uddannelsesinstitutioner m.v., som ikke følger bestemmelserne i denne lov eller de regler, som ministeren har fastsat, tilbageholde tilskud eller lade tilskud helt bortfalde, eventuelt kræve tilskud tilbagebetalt, jf. dog § 12, stk. 2 og 3.

Stk. 3. For meget udbetalt tilskud kan modregnes i kommende tilskudsudbetalinger.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse for lån og for opsigelse af garantitilsagn, jf. § 7.

§ 15. En institutions afgørelser efter denne lov eller efter regler fastsat i medfør af loven kan påklages til undervisnings- og forskningsministeren, jf. dog § 12, stk. 1.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om adgangen til at klage efter stk. 1 og kan herunder bestemme, at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Ikrafttræden m.v.

§ 16. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende og har virkning fra den 1. august 1993.

Stk. 2. Følgende love ophæves:

- 1) Lov nr. 271 af 6. juni 1985 om efteruddannelse (Erhvervsrettede kurser m.v.).
- 2) Lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse - deltidsuddannelser og enkeltfagskurser), jf. lovbekendtgørelse nr. 682 af 29. juli 1992.

Stk. 3. Tilsagte tilskud og indgåede aftaler i henhold til de love, der er nævnt i stk. 2, gennemføres i overensstemmelse med de hidtil gældende regler.

Stk. 4. Regler, der er fastsat med hjemmel i de love, der er nævnt i stk. 2, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler fastsat i medfør af denne lov.

§ 17. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Samordning af erhvervsrettede efter- og videreuddannelser

Lovforslaget samler området for lov nr. 271 af 6. juni 1985 om efteruddannelse (Erhvervsrettede kurser m.v.) og lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse - deltidsuddannelser og enkeltfagskurser), jf. lovbekendtgørelse nr. 682 af 29. juli 1992 (i det følgende omtalt som henholdsvis efteruddannelsesloven og lov om åben uddannelse).

Baggrunden for lovforslaget er dels de erfaringer, der er gjort med efteruddannelsesloven og lov om åben uddannelse, dels bestræbelserne på at samordne efter- og videreuddannelserne på Arbejdsministeriets og Undervisnings- og Forskningsministeriets områder.

Erfaringerne med de to love har vist, at det er hensigtsmæssigt at samle voksen- og efteruddannelsesaktiviteter på Undervisnings- og Forskningsministeriets område i en fælles lov. Samtidig foreslås den eksisterende »tompladsordning« indplaceret i loven. Derved opnås, at uddannelsesinstitutionerne på Undervisnings- og Forskningsministeriets område kan udbyde alle typer erhvervsrettede voksenuddannelser fra de helt korte kurser til lange uddannelser på deltidsbasis inden for samme lovgivning. Hermed bliver lovgivningen mere overskuelig for både brugerne af uddannelserne og de uddannelsesinstitutioner, der udbyder uddannelserne.

Hovedformålet er at tilgodese det voksende behov for erhvervsrettet efter- og videreuddannelse hos voksne på arbejdsmarkedet. Derfor er det et hovedprincip, at disse uddannelser skal tilrettelægges sådan, at de kan følges af personer med fuldtidsarbejde. Uddannelserne skal derfor udbydes på deltid, og deltagerne har krav på at kunne tage uddannelserne som enkeltfag. Helt korte kurser, f.eks. svarende til mange af de kurser, der hidtil er udbudt i henhold til efteruddannelsesloven, kan dog udbydes som heltidsundervisning, idet de på grund af deres korte varighed forudsættes at kunne følges af fuldtidsbeskæftigede.

Med henblik på en bedre samordning af efter- og videreuddannelserne nedsatte arbejdsministeren i oktober 1991 udvalget om samordning af den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesindsats. Udvalget, der skulle belyse mulighederne for en forbedret udnyttelse af de samlede ressourcer til voksen- og efteruddannelse, afgav betænkning i maj 1992 (Betænkning nr. 1234 om samordning af den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesindsats).

Betænkningen indeholder en række forslag til reformer og bedre samordning af efter- og videreuddannelserne.

Betænkningen anbefalede følgende vedrørende efteruddannelsesloven: »I forbindelse med udmøntning af reformen på efteruddannelsesområdet, og den arbejdsdeling mellem Arbejds- og Undervisningsministeriet, som reformen indebærer, bør efteruddannelsesloven enten samles med de øvrige efteruddannelsesprogrammer ved en overførsel til Arbejdsministeriet, eller tages op til revision, med henblik på at indpasse aktiviteterne i denne lov under hensyn til den samlede reform af efteruddannelserne. Det tillægges afgørende vægt, at ordningens udviklingsorienterede linie bevares, og at der fortsat afsættes centrale midler til udvikling af kurser for den af loven omfattede målgruppe.

Udvalget skal i den forbindelse pege på, at der findes visse overlapninger mellem Arbejdsministeriets ordning for VTP-kurser og Undervisningsministeriets kurser i henhold til efteruddannelsesloven. Ved udmøntningen af udvalgets reformforslag bør det derfor sikres, at de 2 ordninger tilpasses hinanden, samt at der generelt sker en vurdering af samspillet mellem VTP- og IDV-ordningerne.«

Som nævnt taler de hidtidige - ikke mindst administrative - erfaringer med efteruddannelsesloven for at slå denne lov sammen med lov om åben uddannelse. Samtidig kan de behov for revision af efteruddannelsesloven, som der er peget på i betænkning nr. 1234, tilgodeses.

Samordningen af disse efteruddannelsesaktiviteter på Arbejdsministeriets og Undervisnings- og

Forskningsministeriets områder opnås derfor ved, at efteruddannelsesloven ophæves, og de aktiviteter under efteruddannelsesloven, som ønskes videreført, indpasses i henholdsvis lov om åben uddannelse og lov om arbejdsmarkedsuddannelser.

Først og fremmest sikres, som anbefalet i betænkning nr. 1234, videreførelse af efteruddannelseslovens udviklingsorienterede linie ved, at der i begge de to love skabes hjemmel til at yde tilskud til udvikling af efteruddannelserne.

Hovedprincippet i lovforslaget er i øvrigt, at der i loven om åben uddannelse indarbejdes hjemmel til som åben uddannelse at videreføre de kursusaktiviteter, som hidtil har været afholdt med hjemmel i efteruddannelsesloven.

Intentionen bag omlægningen er, at der kan videreudvikles et fleksibelt og markedsbaseret udbud af erhvervsrettede uddannelsesstilbud for voksne i erhverv. Systemet er baseret på, at der kræves deltagerbetaling, og at der ikke ydes uddannelsesstøtte under åben uddannelse. Hermed er der mulighed for, at uddannelsesinstitutionerne meget selvstændigt kan styre udbuddet, og at efterspørgslen kan imødekommes inden for begrænsede tilskudsrammer.

Lovforslaget lægger op til en ændret arbejdsdeling. Undervisnings- og Forskningsministeriets kompetence begrænses til det uddannelsesmæssige og økonomien. Samtidig får uddannelsesinstitutionerne større frihed til at tilrettelægge åben uddannelse. Der er efter forslaget krav om ekstern censur på åben uddannelse i samme omfang, som det følger af reglerne for den pågældende uddannelse, ligesom institutionerne med bevarelse af kravet om, at undervisningen skal kunne følges af personer med fuldtidsarbejde, får større frihed til at placere undervisningen. Institutionerne bestemmer også selv, hvordan de vil tilrettelægge eventuel fjernundervisning.

Hvor uddannelsesinstitutionerne uden tilskud »sælger« uddannelsesaktiviteter som indtægtsdækket virksomhed, sker dette uden indblanding fra ministeriet.

Fremtidig rådgivningsstruktur

Efteruddannelsesrådet, som er oprettet i henhold til efteruddannelsesloven, foreslås samtidig nedlagt. Rådet har spillet en vigtig rolle i forbindelse med spørgsmålet om, hvilke uddannelsesområder indsatsen skulle rettes imod. Især har rådet i de første år efter lovens ikrafttræden rådgivet om den udviklingsorienterede indsats.

I de senere år er rådgivningen om anvendelsen af udviklingsmidlerne overgået til en ekspertgruppe og et antal indsatsgrupper, der er udpeget af undervisnings- og forskningsministeren til dette formål. Sam-

tidig er behovet for rådgivning om fordelingen af tilskuddene til drift af efteruddannelseskurser stort set bortfaldet.

Grundtanken bag lovforslaget er, at de eksisterende erhvervsrettede kompetencegivende uddannelser og dele deraf tilrettelægges sådan, at også voksne på arbejdsmarkedet kan deltage i dem. Derfor bør rådgivningen om efteruddannelse på Undervisnings- og Forskningsministeriets område gives af de samme rådgivende organer, som rådgiver om de ordinære kompetencegivende uddannelser, dvs. primært Erhvervsuddannelsesrådet, Teknikerrådet samt uddannelsesrådene for de videregående uddannelser.

Af disse grunde er der ikke længere på Undervisnings- og Forskningsministeriets område behov for et særligt rådgivende organ alene for erhvervsrettet efteruddannelse, og Efteruddannelsesrådet foreslås derfor nedlagt.

Nævn for markedsførings- og konkurrencespørgsmål

I forbindelse med den ændrede arbejdsdeling foreslås det også, at en række spørgsmål af privatretlig karakter i forbindelse med udbuddet af åben uddannelse henlægges til et særligt nævn. Nævnet vil også kunne rådgive undervisnings- og forskningsministeren om afgrænsningen mellem den statsstøttede og den privat finansierede efteruddannelsesvirksomhed.

Med indførelsen af åben uddannelse blev der skabt et nyt uddannelsesmarked, hvor uddannelsesinstitutionerne har fået en ny rolle som udbydere af tjenesteydelser til private ofte i konkurrence med andre uddannelsesinstitutioner og til dels også i konkurrence med private kursusudbydere. For at dette marked skal fungere, er det vigtigt, at konkurrencen finder sted på lige vilkår, og at forbrugerne af åben uddannelse kan træffe deres valg på grundlag af gennemsigtige vilkår.

Deltagerbetalingen betyder samtidig, at der er etableret et egentligt aftaleforhold mellem uddannelsesinstitutionen og deltageren, og deltageren har som den usagkyndige og som forbruger behov for og krav på samme forbrugerbeskyttelse, som kendes ved udbud af andre ydelser til private. Erfaringerne har vist, at uddannelsesinstitutionerne i nogle tilfælde har haft vanskeligheder ved at fastsætte rimeligt afbalancerede vilkår for deltagelse i åben uddannelse. Der har f.eks. været tilfælde, hvor deltagerne er blevet bundet over en årrække uden mulighed for opsigelse, og tilfælde, hvor kursusstedet er blevet flyttet fra en by til en anden, uden at deltagerne af den grund fik lov til at træde tilbage eller få deres penge igen. Ministeriet har selvfølgelig som klageinstans påtalt sådanne aftalevilkår, men det må erkendes, at

sagernes privatretlige karakter ikke gør Undervisnings- og Forskningsministeriet til en oplagt klageinstans.

Det foreslås derfor, at der nedsættes et nævn, der kan træffe afgørelse i sager om principperne for markedsføring og aftalevilkår ved udbud af åben uddannelse. Nævnet skal samtidig tage sig af andre konkurrencemæssige spørgsmål. Nævnet kan således give pålæg, hvor uddannelsesinstitutionerne udbyder uddannelse som indtægtsdækket virksomhed uden at iagttage budgetvejledningens regler. På denne måde sikres det, at uddannelsesinstitutionerne ikke udbyder til underpris ved skjult finansiering gennem offentlige midler.

Endelig kan ministeriet ikke give tilskud til en uddannelsesaktivitet, hvor nævnet finder det sandsynliggjort, at uddannelsesaktiviteten hidtil har været udbudt af private uden konkurrence fra det offentlige. Hensigten med loven har været at øge mulighederne for erhvervsrettede uddannelser og kurser for den voksne befolkning; ikke at det offentlige skulle finansiere den uddannelsesaktivitet, der hidtil er foregået i privat regi. Det ville heller ikke være rimeligt, om uddannelsesinstitutionerne ved hjælp af offentlige tilskud kunne udkonkurrere private kursusudbydere, der dermed mistede deres erhverv.

Nævnet overtager efter forslaget undervisnings- og forskningsministerens kompetence til at afgøre, om en åben uddannelse påfører det private kursusmarked ubillig konkurrence, jf. tekstanmærkning nr. 110 ad § 20.12.22. Åben uddannelse på finansloven for 1993.

Nogle af de forhold, som nævnet kan tage stilling til, er i princippet allerede omfattet af konkurrence- og markedsføringsloven. Når nævnet alligevel foreslås oprettet, er det fordi de nævnte love ikke er fuldt dækkende på dette område, og fordi det foreslåede nævn kan opbygge en særlig ekspertise på det uddannelsesmæssige område. Deltagerne er således ikke omfattet af gældende lovgivnings definition af forbrugere, ligesom markedsføringsloven ikke altid vil kunne finde anvendelse på udbuddet af åben uddannelse, og Konkurrencerådet ikke har sanktionskompetence over for offentlig virksomhed. Hvis Konkurrencerådet retter henvendelse til undervisnings- og forskningsministeren om udbuddet af åben uddannelse, vil det være op til nævnet at træffe afgørelse om de fornødne sanktioner, jf. lovforslagets § 12.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget medfører en forenkling af reglerne i forhold til efteruddannelsesloven og lov om åben uddannelse under ét. Udgifterne ved etablering af

det nævn, som foreslås nedsat i § 11, finansieres inden for den samlede finanslovsbevilling til åben uddannelse og skønnes ikke at overstige de nuværende udgifter til rådgivende organer.

Der forventes i øvrigt inden for den samlede finanslovsbevilling på finansloven for 1993 en stigende uddannelsesaktivitet, der understøttes af lovforslaget, og der tilsigtes gradvis en omprioritering inden for bevillingen, således at tilskuddene til uddannelses- og kursusaktiviteter opprioriteres i forhold til tilskud til udviklingsaktiviteter. Tilskudsordningen til »tompladsstuderende«, jf. lovforslagets § 2, stk. 3, forventes at kunne finansieres inden for den samlede bevilling.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Bortset fra nogle redaktionelle ændringer svarer stk. 1 til § 1, stk. 1, i den nuværende lov om åben uddannelse med den væsentlige tilføjelse, at »korte kurser«, dvs. kurser, som hidtil har været udbudt i henhold til efteruddannelsesloven, er medtaget i formålsbestemmelsen om åben uddannelse. Der henvises nærmere til bemærkningen til § 2, stk. 4, hvoraf det bl.a. fremgår, at målgruppen for de korte kurser er gruppen mellem faglærte og personer med en lang videregående uddannelse, som f.eks. har behov for tværgående kurser som led i fælles efteruddannelse.

Det drejer sig fortsat om uddannelser og kurser, som giver erhvervskompetence enten selvstændigt eller i forbindelse med erhvervsarbejde, herunder også hhx og htx, men ikke det almene gymnasium og hf. De korte kurser kan dog på grund af deres varighed kun supplere, ajourføre eller understøtte en faktisk erhvervskompetence.

Stk. 2 svarer til § 1, stk. 2, i den nuværende lov om åben uddannelse, bortset fra en mindre redaktionel ændring.

Til § 2

Bestemmelsen er ny i sin formulering og definerer i stk. 1, hvad der forstås ved åben uddannelse. Definitionen svarer til det nuværende udbud af åben uddannelse suppleret med de korte kurser, jf. ovenfor.

I definitionen af åben uddannelse som deltidsuddannelser og heltidsuddannelser tilrettelagt på deltid ligger der ikke noget krav om, at uddannelsesinstitutionen altid skal udbyde en samlet uddannelse. Institutionen kan vælge kun at udbyde dele af en eksisterende heltidsuddannelse.

Stk. 2., 1. pkt., om at åben uddannelse skal tilrettelægges sådan, at uddannelsen kan følges af personer

med fuldtidsarbejde, svarer til § 2, stk. 2, 1. pkt., i den nuværende lov om åben uddannelse. Fortolkningen af den nuværende bestemmelse har været restriktiv, idet det har været forudsat, at kun undervisning uden for normal arbejdstid kunne godkendes som åben uddannelse, medmindre det drejede sig om personer med aftenarbejde eller lignende. Hovedreglen er fortsat, at undervisningen skal ligge uden for normal arbejdstid, men der vil også være mulighed for at følge enkelte undervisningstimer om ugen inden for den normale arbejdstid, i det omfang arbejdsgiver sædvanligt giver tilladelse til arbejdstidsforskydninger eller fleksibel arbejdstilrettelæggelse.

For så vidt angår de korte kurser, fremgår det af stk. 4, at de kan tilrettelægges som heltidsundervisning, hvilket på grund af kursernes korte varighed er foreneligt med et fuldtidsarbejde, jf. nærmere nedenfor.

I stk. 2, 2. pkt., slås det fast, at deltagerne har krav på at kunne gennemføre åben uddannelse som enkeltfag. Dette gælder dog ikke de korte kurser, som typisk ikke kan opdeles i enkeltfag. Ved enkeltfag forstås en fagligt afgrænset del af uddannelsen, hvortil der er knyttet en prøve, eksamen eller selvstændig bedømmelse i øvrigt.

I stk. 3, 1. pkt., præciseres det, at heltidsuddannelser, der udbydes som åben uddannelse, skal tilrettelægges på deltid. Det betyder i princippet, at tilrettelæggelsen af uddannelsen som åben uddannelse skal ske adskilt fra heltidsuddannelsen, men som det fremgår af 2. pkt., hindrer det ikke, at institutionerne kan udnytte ledig kapacitet på heltidsuddannelsen. Det er dog en forudsætning, at der kun er tale om indskrivning på enkeltfag eller afgrænsede dele af uddannelsen. Det er således ikke hensigten, at der for den pågældende bliver tale om en heltidsuddannelse, og indskrivning under åben uddannelse vil ikke berettige deltagerne til at modtage statens uddannelsesstøtte.

Allerede i dag er der på en række uddannelsessteder tradition for, at »tompladsstuderende« kan følge undervisningen på heltidsuddannelsen, hvis der er ledig plads på det pågældende hold eller fag. Tompladsordningen er f.eks. udbredt på de humanistiske uddannelser på universiteterne. Det har været en forudsætning for ordningen, at institutionerne ikke fik bevillinger til disse studerende. Det har imidlertid ved opgørelsen af ressourcebelastende studerende vist sig vanskeligt at adskille tomladsstuderende fra ordinære studerende. Omvendt har institutionerne ikke noget incitament til at udbyde ledige pladser, selv om der faktisk er plads til enkeltfagsstuderende på et hold. Bl.a. også derfor foreslås det, at reglerne

om åben uddannelse, herunder reglerne om tilskud og deltagerbetaling, også kommer til at omfatte studerende på tomladsordningen. Herved får institutionerne gennem tilskud og deltagerbetaling et incitament til udbud af ledige pladser på ordinære hold og hermed til en bedre udnyttelse af undervisningskapaciteten. Ved indførelse af deltagerbetaling side-stilles tomladsstuderende med andre deltidsstuderende, hvilket medfører et begrænset tilskudsbehov. Indskrivningen under ordningen vil kun kunne omfatte enkelte fag eller afgrænsede dele af en uddannelse, dvs. f.eks. sidefag eller liniefag, men ikke en fuld uddannelse som f.eks. en bacheloruddannelse.

I stk. 4 beskrives de korte kurser, som hidtil har været udbudt i henhold til efteruddannelsesloven. Det slås fast, at de har en varighed af under 3 måneder omregnet til heltid, og at de kan tilrettelægges frit, bl.a. som heltidsundervisning. Der er i princippet tale om de samme kurser, som er beskrevet i bekendtgørelse nr. 448 af 4. juni 1992 om efteruddannelse, dvs. erhvervsrettede kurser med primært sigte på den private sektor, typisk af op til nogle ugers varighed. Kurserne retter sig især mod behovet i små og mellemstore virksomheder og mod gruppen mellem faglærte og personer med en lang videregående uddannelse, men vil også kunne udbydes på tværs af personalekategorier, som har behov for fælles efteruddannelse, f.eks. i forbindelse med indførelse af ny teknologi og ændret arbejdstilrettelæggelse. Det er ikke hensigten med denne bestemmelse at udbyde uddannelser, som er omfattet af lov om arbejdsmarkedsuddannelser.

Beskrivelsen i § 2, stk. 1 og 4, af åben uddannelse som deltidsuddannelser eller korte kurser under 3 måneder omregnet til heltid indebærer, at der ikke kan ydes statens uddannelsesstøtte til deltagere i åben uddannelse.

I stk. 6 er der en bemyndigelse for undervisnings- og forskningsministeren til at udstede regler om bl.a. de enkelte deltidsuddannelser. Rådgivningen herom gives af de samme rådgivende organer, som rådgiver om de ordinære kompetencegivende uddannelser, dvs. primært Erhvervsuddannelsesrådet, Teknikerrådet og uddannelsesrådene for de videregående uddannelser. Det drejer sig om regler om indhold, eksamen, adgangskrav m.v. svarende til regler for heltidsuddannelserne. For så vidt angår heltidsuddannelser, der udbydes på deltid som åben uddannelse, vil de regler, som gælder for heltidsuddannelsen, også gælde, når uddannelsen udbydes som åben uddannelse. Der kan imidlertid være behov for at fravige disse regler. F.eks. kan det for heltidsuddannelser med indbygget praktik være ønskeligt, at studerende på åben uddannelse kan opfylde praktikkravene

fleksibelt, f.eks. gennem forudgående erhvervs erfaring suppleret med korte værkstedskurser.

For de korte kursers vedkommende er der også en bemyndigelse for undervisnings- og forskningsministeren til at fastsætte nærmere regler. Der vil som hidtil være tale om et selvstændigt samlet regelsæt med rammeregler for kursusvirksomheden.

For så vidt angår optagelse til åben uddannelse, skal uddannelsesinstitutionerne sikre, at ansøgerne har kvalifikationer til at gennemføre uddannelsen, herunder reelle kvalifikationer. Udgangspunktet er adgangskrav svarende til heltidsuddannelsen, men reelle kvalifikationer bør naturligvis tælle med hos voksne og skal indgå i institutionernes vurdering.

Til § 3

Som det fremgår af stk. 1, er det hovedreglen, at uddannelsesinstitutioner under Undervisnings- og Forskningsministeriet som åben uddannelse frit kan udbyde de samme uddannelser, som institutionen udbyder på heltid, eller dele heraf. Dette svarer til, hvad Undervisnings- og forskningsministeren for tiden har godkendt under den nuværende lov om åben uddannelse. Den hidtidige undtagelse, for så vidt angår praktik og skolepraktik, vil blive opretholdt.

I øvrigt er det tanken at opretholde den nuværende praksis, så længe det skønnes fagligt og økonomisk forsvarligt. Der kan dog være tilfælde, hvor de økonomiske forudsætninger eller arbejdsmarkedsbehovet for at udbyde en uddannelse som åben uddannelse ikke længere er til stede. I så fald vil undervisnings- og forskningsministeren kunne nedlægge aktiviteten med respekt af indgåede aftaler og uddannelsesinstitutionernes igangværende planlægning. Der kan også være tilfælde, hvor en uddannelsesaktivitet udbudt som åben uddannelse ikke opfylder de fornødne kvalitetskrav eller ikke har det erhvervsrettede sigte, som er lovens formål. I sådanne tilfælde vil undervisnings- og forskningsministeren kunne nedlægge aktiviteten med relativt kort varsel.

I henhold til stk. 1, 2. pkt., kan undervisnings- og forskningsministeren bestemme, at uddannelsesinstitutionerne kan udbyde andre uddannelser som åben uddannelse, og at uddannelsesinstitutioner uden for Undervisnings- og Forskningsministeriets område kan udbyde åben uddannelse. Tilladelser kan omfatte hele uddannelser eller dele heraf. Tilladelser vil kunne tilbagekaldes under samme betingelser som beskrevet ovenfor.

Stk. 2 er ny, men var en forudsætning allerede ved udfærdigelsen af den nuværende lov om åben uddannelse. Der har imidlertid vist sig at være behov

for i loven at fastslå, at uddannelser, som udbydes til ansatte i bestemte virksomheder eller lignende, ikke opfylder betingelserne for at modtage tilskud efter reglerne om åben uddannelse. Hvis en uddannelsesinstitution ønsker at udbyde åben uddannelse til ansatte i en eller flere bestemte virksomheder, skal det ske efter reglerne om indtægtsdækket virksomhed, jf. § 4 i lovforslaget.

Bestemmelsen medfører, at det er en tilskudsbetingelse, at uddannelsesinstitutionerne ikke kræver, at deltagerne har et bestemt ansættelsesforhold eller, hvor der er begrænset kapacitet, udvælger ansøgere ud fra deres aktuelle ansættelsesforhold. Bestemmelsen medfører også, at tilskudsbestemmelserne ikke omfatter kurser eller lignende, der er forbeholdt offentligt ansatte.

Stk. 3, som er ny, fastslår, at det er uddannelsesinstitutionerne selv, der fastsætter, hvor mange der kan optages på den pågældende uddannelse.

Stk. 4 er ny og fastslår, at uddannelsesudbud med tilskud i henhold til denne lov skal annonceres af uddannelsesinstitutionerne på en sådan måde, at potentielle ansøgere kan få kendskab til udbuddet. Endvidere kan undervisnings- og forskningsministeren pålægge institutionerne at anvende et fælles informationssystem.

Stk. 5 svarer til § 2, stk. 3, sidste pkt., i den nuværende lov om åben uddannelse.

Til § 4

Bestemmelsen erstatter § 8, stk. 2, i den nuværende lov om åben uddannelse og præciserer i stk. 1, at en eller flere virksomheder eller lignende, som ønsker et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb, kan rekvirere åben uddannelse efter reglerne om indtægtsdækket virksomhed uden tilskud efter denne lov. Formuleringen »virksomheder eller lignende« indberer, at f.eks. private firmaer, offentlige institutioner og andre »juridiske personer« er omfattet af bestemmelsen. Der er dog ikke noget i vejen for, at udefra kommende enkeltpersoner kan deltage i den pågældende virksomheds (rekvirentens) uddannelsesforløb, forudsat virksomheden accepterer det, og det er mod fuld betaling til uddannelsesinstitutionen efter reglerne om indtægtsdækket virksomhed. Der vil typisk være tale om en privat virksomhed eller brancheforening, som ønsker et særligt tilrettelagt undervisningsforløb for sine medarbejdere eller ansatte ved virksomheder inden for branchen. Men bestemmelsen tænkes også anvendt af offentlige rekvirenter, f.eks. kommuner og arbejdsmarkedsmyndigheder, som kan rekvirere undervisning med henblik på godkendelse som UTB-kursus eller godkendelse

af andre særlige undervisningsforløb for ledige. Ordningen vil også være velegnet i forbindelse med bevilling af voksenuddannelsesstøtte.

Undervisningen kan tilrettelægges efter virksomhedens eller rekvirentens behov, herunder f.eks. som heltidsundervisning. Den frie tilrettelæggelse gælder i princippet også for uddannelsens faglige indhold, adgangskrav og eksamensform, men det er klart, at der ikke kan udstedes sædvanligt eksamensbevis, hvis uddannelsesforløbet ikke har samme niveau og samme niveausikring, som er forudsat efter uddannelsesreglerne.

Stk. 2 svarer til § 3 i den nuværende efteruddannelseslov. Uddannelsesinstitutionerne kan frit udbyde efter- og videreuddannelse efter reglerne om indtægtsdækket virksomhed, dvs. også til enkeltpersoner og ikke begrænset til virksomheder eller lignende, som det er tilfældet i stk. 1. Ved efter- og videreuddannelse forstås i denne forbindelse uddannelsesaktiviteter, som ligger uden for begrebet åben uddannelse, således som det er defineret i lovforslagets § 2, og uden for de regler, som undervisnings- og forskningsministeren eller andre ministre fastsætter for uddannelse. Der skal altså være tale om nye uddannelsesaktiviteter, der ikke er omfattet af offentlig regulering. Der kan f.eks. være tale om specielle ingeniørkurser, der rekvireres som efteruddannelseskurser på teknika, men som ikke er udbudt som åben uddannelse, og som ikke indgår i teknikas statsstøttede eller statsanerkendte uddannelses tilbud. Efter reglerne om indtægtsdækket virksomhed skal der imidlertid være tale om en uddannelsesaktivitet, som er en naturlig udløber af institutionens ordinære virksomhed.

Til § 5

Bortset fra nogle redaktionelle ændringer svarer bestemmelsen til § 4 i den nuværende lov om åben uddannelse. Dog er kompetencen til at godkende, at de selvstuderende kan deltage i prøver m.v. på andre uddannelser end åben uddannelse, udlagt til uddannelsesinstitutionerne i stk. 1, 2. pkt.

Det har hidtil været forudsat, at der ikke kan fastsættes begrænsninger i det antal gange, en selvstuderende kan melde sig til eksamen. Dette fremgår også af den nuværende bekendtgørelse om åben uddannelse. Det har imidlertid vist sig, at ordningen for selvstuderende kan benyttes af studerende, der for gæves har udnyttet samtlige eksamensforsøg, som reglerne for den pågældende uddannelse giver mulighed for. Herved stilles den selvstuderende betydelig bedre end andre studerende. Det foreslås derfor i stk. 3, at selvstuderende bliver omfattet af reglerne

om antal eksamensforsøg i den enkelte uddannelse. Det betyder, at alle får samme antal eksamensforsøg, uanset måden man har indstillet sig til eksamen på de enkelte gange (som heltidsstuderende, på åben uddannelse eller som selvstuderende).

Til § 6

Bestemmelsen svarer i princippet til § 5 i den nuværende lov om åben uddannelse, bortset fra at det i stk. 3 bestemmes, at undervisnings- og forskningsministeren i særlige tilfælde kan bestemme, at åben uddannelse kan udbydes uden statstilskud. Det betyder, at undervisnings- og forskningsministeren i særlige tilfælde kan udstede regler om en deltidsuddannelse, som finansieres af andre myndigheder eller af deltagerens arbejdsgivere. Det sikres hermed, at der bliver tale om en anerkendt, kompetencegivende uddannelse ved en offentlig uddannelsesinstitution. Socialministeriet yder f.eks. støtte til et forsøg med en overbygningsuddannelse på socialrådgiveruddannelsen ved Aalborg Universitetscenter.

Det er forudsat, at åben uddannelse for fremtiden er omfattet af bloktilskudsbestemmelsen i lov om erhvervsskoler, lov om universiteter og eventuelle andre tilsvarende bestemmelser i anden institutionslovgivning. Det betyder, at institutionerne selvstændigt kan bestemme udgiftsniveau og som hidtil deltagerbetalingen uden at være bundet til, at de enkelte uddannelser og kurser skal balancere økonomisk. Der kan således både kalkuleres med underskud og overskud ved de enkelte aktiviteter inden for institutionens samlede budget. Til gengæld giver den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 11 om etablering af et nævn deltagerne en ny brugerbeskyttelse.

Til § 7

Bestemmelsen svarer til § 6 i den nuværende lov om åben uddannelse, bortset fra nogle redaktionelle ændringer. Dog er der også indføjet en bestemmelse om ydelse af statsgaranti for oprettelse af lån. Denne bemyndigelse har hidtil været optaget på finansloven, jf. tekstanmærkning nr. 107 ad § 20.12.22. Åben uddannelse på finansloven for 1993. Bestemmelsen omfatter også de udviklingsaktiviteter, som hidtil har været omfattet af efteruddannelsesloven. Der vil fortsat kunne afsættes væsentlige midler, men der vil som forudsætning blive lagt vægt på, om effekten af udviklingsindsatsen er tilstrækkelig til at begrunde de offentlige tilskud til formålet.

Tilskud forudsætter en væsentlig medfinansiering, herunder eventuelt i form af lån.

Til § 8 og § 9

§ 8 om deltagerbetaling erstatter § 8, stk. 1, i den nuværende lov om åben uddannelse. Deltagerne forudsættes selv at betale de nødvendige undervisningsmidler, eller betaling herfor kan medregnes fuldt ud i deltagerbetalingen.

Spørgsmålet om, hvor mange eksamensforsøg der er inkluderet i deltagerbetalingen, har givet anledning til en del problemer i praksis. Uddannelsesreglerne giver som hovedregel deltagerne mulighed for at deltage 2 gange i samme eksamen med mulighed for 3. gangsdispensation. Det har været et spørgsmål, om dette var en absolut regel for, hvor mange gange man som studerende kunne indstille sig til samme prøve, eller en regel, der også normerede, hvad den oprindelige deltagerbetaling omfatter. Med den foreslåede præcisering i § 8, 2. pkt., omfatter den oprindelige deltagerbetaling alle de mulige eksamensforsøg, medmindre uddannelsesinstitutionen i betalingsvilkårene udtrykkeligt har fastsat, at der betales for et lavere antal eksamensforsøg. Deltagerbetalingen kan naturligvis ikke omfatte et lavere antal end et faktisk eksamensforsøg, dvs. ordinær eksamen og eventuel sygeeksamen. Reglen vil ikke kunne føre til urimelige resultater, da et lavere antal eksamensforsøg bør afspejle sig i en lavere pris. Nævnet vil desuden efter lovforslagets § 12, stk. 1, kunne gribe ind, hvis uddannelsesinstitutionerne ikke udtrykkeligt har oplyst deltagerne om antallet af eksamensforsøg.

Spørgsmålet skal også ses i sammenhæng med lovforslagets § 9 om betaling som selvstuderende. Selvstuderende betaler for et eksamensforsøg inkl. eventuel sygeeksamen. Hvor deltagerbetalingen kun har omfattet et eksamensforsøg, har deltageren, der ikke består, haft valget mellem at gå op som selvstuderende eller at melde sig til et nyt undervisningsforløb med et eksamensforsøg. I de fleste tilfælde ville det være oplagt for deltageren at indstille sig som selvstuderende, men fordi man som selvstuderende betaler de fulde omkostninger ved eksamen, medens deltagelsen i et samlet undervisningsforløb delvis dækkes af statstilskud, har det i praksis for den enkelte deltager været billigere at tilmelde sig et nyt undervisningsforløb. Dette er derimod fra en samfundsøkonomisk synsvinkel i de fleste tilfælde et værdispild. Derfor er der i forslaget til § 9 en hjemmel for undervisnings- og forskningsministeren til at fastsætte regler for uddannelsesinstitutionernes beregning af udgifterne ved deltagelse som selvstuderende.

Til § 10

Bestemmelsens formål er tosidet, dels skal den sikre, at deltagerne får en beskyttelse, der svarer til, hvad der gælder i anden forbrugerlovgivning, dels skal den beskytte markedet mod illoyal konkurrence gennem utilsigtet offentlig finansiering. Beskyttelsen efter stk. 3 omfatter alene et allerede eksisterende privat udbud. Private initiativtagere, der går ind på et marked, hvor der allerede findes en tilsvarende uddannelsesaktivitet finansieret helt eller delvist med offentlige midler, må tåle denne konkurrence. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Henvisningerne til »principperne for god markedsføringskik«, »urimelige aftalevilkår« og »ubillig priskonkurrence« er retlige standarder, som vil blive udfyldt af nævnets praksis og den praksis, der gælder for anden forbruger-, markedsførings- og konkurrenceregulering.

Til § 11

Nævnet foreslås sammensat med en formand, der skal opfylde betingelserne for at kunne blive udnævnt som dommer, en repræsentant for Forbrugerrådet, en repræsentant for uddannelsesinstitutionerne under Undervisnings- og Forskningsministeriet og en repræsentant for de private kursusudbydere udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening. I tilfælde af stemmelighed vil formandens stemme være afgørende. Undervisnings- og Forskningsministeriet stiller sekretariatsbistand til rådighed for nævnet eller afholder udgifterne til sekretariatsbistand i andet regi.

Til § 12

Sager kan rejses over for nævnet af undervisnings- og forskningsministeren eller af private, det være sig deltagere i åben uddannelse eller private kursusudbydere. Uddannelsesinstitutionerne må rette henvendelse til ministeriet, hvis de ønsker en sag rejst over for nævnet.

I sager om dårlig markedsføring eller ubillige aftalevilkår kan nævnet dels påtale forholdet over for uddannelsesinstitutionen, dels give pålæg om ændringer i den fremtidige markedsføring eller i de fremtidige aftalevilkår. I konkrete klagesager kan nævnet også gå ind og tilsidesætte et aftalevilkår, ligesom nævnet kan tage stilling til vedtagelsesspørgsmål.

I sager om ubillig priskonkurrence kan nævnet give pålæg om ændret prisberegning eller ændret regnskabsføring. Herved kan nævnet sikre, at udbud af uddannelse som indtægtsdækket virksomhed fak-

tisk finder sted i overensstemmelse med budgetvejledningens regler. Hvis en uddannelsesinstitution ikke følger et pålæg, kan nævnet nedlægge forbud mod den pågældende uddannelsesaktivitet.

I sager, om private kursusudbydere påføres konkurrence af det offentlige, kan nævnet indhente sagkyndige erklæringer. Der vil typisk blive tale om en sammenligning mellem indholdet af den uddannelsesaktivitet, den private hidtil har udbudt, og indholdet af den offentlige uddannelsesaktivitet. Hvis denne sammenligning fører til, at der sandsynligvis bliver tale om konkurrence, bortfalder det ydede tilskud. Ministeriet tager stilling til, om bortfald af tilskud skal have virkning fra et tilskudsårs begyndelse.

Til § 13

Bortset fra nogle redaktionelle ændringer svarer bestemmelsen til § 10 i den nuværende lov om åben uddannelse. Dog præciseres det, at undervisnings- og forskningsministeren kun kan fravige styrelsesregler på sit eget område. Det præciseres også, at der er tale om en undtagelsesbestemmelse. Eventuelle særlige regler skal sikre, at der kan gennemføres en effektiv undervisningstilrettelæggelse og en økonomisk styring af uddannelsesaktiviteterne i overensstemmelse med deltagerens behov og interesser. Deltagerne vil som deltidsstuderende eller som enkelt-

fagskursister have en så løs eller en så kort tilknytning til institutionen, at deres interesser næppe vil kunne tilgodeses igennem repræsentanter i kollegiale organer. Ofte vil de også udgøre et klart mindretal med afvigende interesser fra de øvrige uddannelsessøgende på institutionen.

Desuden kan der navnlig ved udbud af indtægtsdækket virksomhed være behov for at kunne disponere på markedsvilkår og af en mere virksomhedsorienteret styrelse, end der er mulighed for i de sædvanlige styrelsesregler, der tager sigte på styringen af fuldt statsfinansieret virksomhed.

Bestemmelsen vil som hidtil ikke blive anvendt på erhvervsskolernes styrelse.

Til § 14

Bestemmelsen er ny og fastslår, at der ikke gives tilskud eller lån m.v. til uddannelser, hvis det findes sandsynliggjort, at det ville være i strid med loven.

Undervisnings- og forskningsministeren eller det nævn, som foreslås nedsat i henhold til § 11, kan bestemme, om uddannelsen er i strid med reglerne for åben uddannelse. Hvor nævnet, som foreslås nedsat i henhold til § 11, ikke har kompetencen, er det undervisnings- og forskningsministeren, der træffer afgørelse, om en uddannelse er i strid med reglerne for åben uddannelse og i øvrigt lovligt kan udbydes.

Lov nr. 271 af 6. juni 1985

Lov om efteruddannelse

(Erhvervsrettede kurser m.v.)

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Lovens formål er at fremme udvikling og gennemførelse af erhvervsrettede efter- og videreuddannelser.

Stk. 2. Uddannelserne tilrettelægges og gennemføres lokalt i nært samarbejde mellem erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner.

§ 2. Undervisningsministeren kan yde tilskud til gennemførelsen af forsøgs- og udviklingsarbejde vedrørende erhvervsrettet efter- og videreuddannelse.

Stk. 2. Forsøgs- og udviklingsarbejde skal opfylde de erhvervs-, arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske kriterier, som undervisningsministeren opstiller efter indhentet udtalelse fra efteruddannelsesrådet.

§ 3. Uddannelsesinstitutioner under undervisningsministeriet kan gennemføre erhvervsrettede efter- og videreuddannelser, der betales af en køber eller af deltagerne i forening.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om betalingen efter stk. 1.

§ 4. Deltagerne i erhvervsrettede efter- og videreuddannelser kan få tilskud til dækning af kursusudgifterne, når følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Deltagerne skal normalt være 25 år eller derover og opfylde de adgangskrav, som undervisningsministeren fastsætter.
- 2) Uddannelserne skal være tilrettelagt speci-

elt for voksne med hensyn til indhold, struktur og pædagogik, og de skal have et indhold, der er fastlagt af uddannelsesinstitutionen i samarbejde med det lokale erhvervsliv.

- 3) Uddannelserne skal opfylde de erhvervs-, arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske kriterier, som undervisningsministeren opstiller efter indhentet udtalelse fra efteruddannelsesrådet.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter bestemmelser om bevilling af tilskud og kan fastsætte bestemmelser om betaling af kursusudgifter vedrørende uddannelserne.

§ 5. Undervisningsministeren nedsætter et efteruddannelsesråd med deltagelse af de berørte organisationer, institutioner og myndigheder, der skal udtale sig om de erhvervs-, arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske kriterier og om generelle bestemmelser. Rådet kan udtale sig om alle spørgsmål af væsentlig betydning for de erhvervsrettede efter- og videreuddannelser.

§ 6. Undervisningsministeren kan fastsætte bestemmelser om, at staten kan stille udstyr og inventar til rådighed for uddannelserne, bestemmelser om ydelse af statslån til opførelse, til- og ombygning og køb af ejendomme til brug ved gennemførelsen af uddannelserne og bestemmelser om statstilskud til indretning af lejede lokaler.

§ 7. Til deltagerne i de uddannelser, der er nævnt i § 4, kan der ydes en økonomisk støtte (voksenuddannelsesstøtte), hvis uddannelsen er tilrettelagt som dagkursus.

Stk. 2. Bestemmelser om støttens størrelse og varighed samt om administrationen heraf fastsættes af undervisningsministeren.

§ 8. Følgende bestemmelser kan fraviges af undervisningsministeren i det omfang, det er nødvendigt for at gennemføre uddannelser efter denne lov:

- 1) § 6 i lov nr. 197 af 7. juni 1958 om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter, som ændret ved lov nr. 213 af 18. maj 1982,
- 2) § 1, stk. 2, §§ 2 og 4 i lov nr. 196 af 26. maj 1965 om undervisningen på de godkendte handelsskoler, som ændret ved lov nr. 214 af 18. maj 1982,
- 3) § 21 i lov nr. 259 af 4. juni 1970 om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdnings-

skoler og efterskoler, som ændret ved lov nr. 121 af 17. april 1972, og

- 4) § 5, stk. 1, i lov nr. 218 af 24. maj 1978 om kursusvirksomhed m.v. ved seminarier, der uddanner lærere til folkeskolen.

§ 9. Undervisningsministeren kan bemyndige ministeriets direktorater til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte bestemmelser om adgangen til at klage over afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelsen efter stk. 1, herunder om at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministeren.

§ 10. Loven har virkning fra den 1. august 1985.

§ 11. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Givet på Amalienborg, den 6. juni 1985

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Bertel Haarder

Bilag 2

Undervisnings- og forskningsministeriets bekendtgørelse nr. 682 af 29. juli 1992

Bekendtgørelse af lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse - deltidsuddannelser og enkeltfagskurser)

Herved bekendtgøres lov nr. 347 af 24. maj 1989 om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse - deltidsuddannelser og enkeltfagskurser) med den ændring, der følger af § 18 i lov nr. 352 af 14. maj 1992

Kapitel 1

Formål

§ 1. Lovens formål er at fremme et bredt tilbud af erhvervsrettede kompetencegivende deltidsuddannelser og enkeltfagskurser til den voksne befolkning.

Stk. 2. Der skal ved tilrettelæggelsen af uddannelsesstilbudene tages hensyn til voksnes forudsætninger og praktiske muligheder for at kombinere uddannelse og erhverv.

Kapitel 2

Godkendelse m.v. af deltidsuddannelser og enkeltfagskurser

§ 2. Erhvervsrettede kompetencegivende deltidsuddannelser og enkeltfagskurser i henhold til denne lov skal godkendes af undervisnings- og forskningsministeren.

Stk. 2. Det er en betingelse for godkendelsen, at uddannelserne og kurserne er tilrettelagt, så de kan følges af personer med fuldtidsarbejde. Undervisnings- og forskningsministeren kan dog godkende, at uddannelserne og kurserne tilrettelægges på heltid.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren godkender, hvilke institutioner der kan tilbyde uddannelserne og kurserne. Ministeren kan pålægge uddannelsesinstitutioner at tilbyde erhvervsrettet voksenuddannelse.

§ 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte nærmere regler om de enkelte

deltidsuddannelser og enkeltfagskurser. Uddannelserne og kurserne kan være dele af eksisterende uddannelser.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan bestemme, at gennemførelse af deltidsuddannelser og enkeltfagskurser efter denne lov samt kombination heraf sidestilles med gennemførelse af uddannelse efter anden lovgivning. Tilsvarende gælder kombination med andre uddannelser og med beskæftigelse.

Stk. 3. Der skal til uddannelserne og kurserne være knyttet prøver eller anden bedømmelse med eksterne censorer.

Stk. 4. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte bestemmelser om optagelse på de enkelte uddannelser og kurser.

Kapitel 3

Prøver m.v. for selvstuderende

§ 4. Studerende, der ikke har deltaget i undervisningen (selvstuderende), kan aflægge prøver og deltage i anden bedømmelse, der indgår i deltidsuddannelser og enkeltfagskurser udbudt efter denne lov. Prøver og anden bedømmelse kan tilrettelægges særskilt for selvstuderende. Prøverne aflægges ved de uddannelsesinstitutioner, der udbyder uddannelserne og kurserne.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan godkende, at selvstuderende aflægger andre prøver og deltager i anden bedømmelse, som indgår i uddannelser ved uddannelsesinstitutioner under Undervisnings- og Forsk-

ningsministeriet. Prøver eller bedømmelse kan tilrettelægges særskilt for selvstuderende.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte nærmere regler om ordningerne efter stk. 1 og 2.

Kapitel 4

Tilskud m.v.

§ 5. Staten yder tilskud til delvis dækning af undervisningsudgifter ved deltidsuddannelser og enkeltfagskurser, der udbydes efter denne lov, jf. dog § 8, stk. 2. Tilskuddet bestemmes ud fra antallet af årselever ved uddannelserne og kurserne og et gennemsnitligt tilskud pr. årselev fastlagt i de årlige finanslove for større grupper af uddannelser og kurser.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren træffer beslutning om placering af de enkelte uddannelser og kurser i grupper og fastsætter regler om opgørelse af antallet af årselever.

§ 6. Undervisnings- og forskningsministeren kan yde tilskud og lån til gennemførelsen af forsøgs- og udviklingsarbejde samt til køb af apparatur og undervisningsmateriel i forbindelse hermed.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan efter forhandling med finansministeren fastsætte nærmere regler om vilkår for ydelse og afvikling af lån.

§ 7. Undervisningen kan tilrettelægges som fjernundervisning. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser herom.

Kapitel 5

Deltagerbetaling

§ 8. Uddannelsesinstitutionen opkræver betaling for deltagelse i undervisningen. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte nærmere regler om betalingen.

Stk. 2. Uddannelsesinstitutionen kan tilbyde deltidsuddannelser og enkeltfagskurser efter denne lov som indtægtsdækket virksomhed.

§ 9. Uddannelsesinstitutionen kan opkræve betaling hos den selvstuderende til dækning af udgifterne til afholdelse af prøve eller anden bedømmelse efter § 4. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte nærmere regler om betalingen.

Kapitel 6

Forskellige bestemmelser

§ 10. Undervisnings- og forskningsministeren kan fastsætte særlige regler for styrelsen af deltidsuddannelser og enkeltfagskurser, der udbydes efter denne lov.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren kan fravige styrelsesbestemmelser i anden lovgivning, herunder lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner.

§ 10 a. En institutions afgørelser efter denne lov eller efter regler fastsat i medfør af loven kan påklages til undervisnings- og forskningsministeren.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter nærmere regler om adgangen til at klage og kan herunder bestemme, at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Kapitel 7

Ikrafttræden m.v.

§ 11. Loven træder i kraft den 1. januar 1990.

Stk. 2. Følgende bestemmelser ophæves:

- 1) § 6, stk. 1, 2. pkt., i lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler og tilskud m.v. til disse skoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 178 af 2. april 1987, og
- 2) § 3, stk. 2, i lov nr. 232 af 22. april 1987 om videregående teknikeruddannelser m.v.

§ 12. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Lov nr. 352 af 14. maj 1992, hvis § 18 indsatte § 10 a, trådte i kraft den 15. juni 1992, jf. bekendtgørelse nr. 441 af 2. juni 1992.

Undervisnings- og forskningsministeriet, den 29. juli 1992

BERTEL HAARDER

/ Lilla Voss